

Kisebbségi politikai multunk és az Erdélyi Párt

Az a vita, amely a képviselőházban kisebbségi multunk politikájáról lezajlott, nem tartozik a megoldásra váró erdélyi kérdések közé. Tárgyilagosan össze akarjuk azonban foglalni az Erdéllyel kapcsolatos képviselőházi felszólalásokat. Ezért közöljük kivonatosan azt a vitát, amely a kisebbségi politikai múltról folyt le a képviselőházban. Az *Erdélyi Párt* szónoka a vita során kijelentette a parlamentben, hogy az *Erdélyi Párt* nem folytatása a felszabadulással lezárult kisebbségi politikai multnak. Keretei között politikai felfogásra való tekintet nélkül mindazok együtt dolgoznak az építőmunka érdekében, akik az idegen uralom nehéz éveiben a magyarság küzdelmeinek részesei voltak. Személyi felfogásra való tekintet nélkül egy cél szolgálatában állanak: együtt dolgoznak Erdély újjáépítéséért.

A képviselőház 1941 december 3-án tartott ülésén *dr. Pál Gábor* pártönkívüli erdélyi képviselő beszédet mondott a felhatalmazási javaslat vitája során. Beszédében részletesen foglalkozott az erdélyi magyarság kisebbségi politikai multjával. Elmondotta a Magyar Párt megszűnésének körülményeit és hibáztatta, hogy az erdélyi magyarság a politikai pártok feloszlása után egy új magyar alakulatban, a Magyar Népközösség keretei között igyekezett megőrizni egységét *gróf Bánffy Miklós* vezetése alatt. Beszédében többek között a, következőket mondta::

— Kolozsvárt alakult egy csoport, amely azt tartotta feladatának, hogy elgáncsolja másoknak tiszta törekvéseit és tápot adjon a hatalom azon érveinek, amelyeket kifelé felhasználtak annak bizonyítására, hogy az a képviselet, amelyet a magyar nép nagy része irtóztató kényszerrel és erőszakkal szemben megválasztott, nem képviseli Erdély magyar népét. Ennek a gáncsoskodásnak olyan tünetei vannak, hogy most egy esztendő múlva, noha hallgattam egy éven keresztül, el kell mondjam a részleteit azért, hogy a magyar képviselőház és a magyar közvélemény tisztábban lásson, mint eddig látott.

Hivatkozott a továbbiakban *gróf Bánffy Miklós* múlt évi felsőházi beszédére, amelyben a Magyar Népközösség munkáját ismertette és kijelentette, hogy ezeket az állításokat is meg akarja cáfolni. Azt állította, hogy az *Erdélyi Párt* behívott tagjai között is vannak hivei ennek az irányzatnak, tehát ezért akar foglalkozni a mult eseményeivel.

Pál Gábor felszólalására az *Erdélyi Párt* részéről **dr. Tusa Gábor** válaszolt, aki részletesen foglalkozott az *Erdélyi Párt* parlamenti helyzetével és az országépítés munkájában elfoglalt álláspontjával. Beszédét a továbbiakban folytatta:

— Méltóztassék megengedni, hogy ezzel a helyzetképpel kapcsolatban kitérjek most itt egy sajnálatos incidensre, mert annak kell minősítenem azt, ami Pál Gábor igen t. képviselőtársam részéről itt a parlamentben történt. **Hangsúlyozom hogy az Erdélyi Párt teljesen független a multtól.** Mi a bécsi döntéssel lezártuk az erdélyi magyarság eddigi politikai akcióját s helyzetét és csak egyetlen döntő szempont irányít minket minden politikai akciónkban és ez nem más, mint a magyar állam felépítése a trianoni szerencsétlenségből, nem más, mint hogy teljes összefogással mozgósítsuk összes lelki erőinket.

Tusa Gábor beszédének további során hivatkozott Pál Gábornak arra az állítására, hogy Kolozsvárt alakult egy politikai csoport amely elgáncsolta az erdélyi magyarságot. Hangsúlyozta, hogy teljes-tárgyilagossággal kívánja ismertetni a Magyar Párt megszűnésének és a Magyar Népközösség megalakulásának történetét. Hangoztatta, hogy a magyarság összes vezetői egyetértettek annakidején a Magyar Népközösség megalakításának szükségességével. Felolvasta azt a megállapodást, amelyet *gróf Bánffy Miklós*, *gróf Bethlen György*, *Gyárfás Elemér* és *Szász Pál* aláírtak annak idején, amikor a politikai pártokat megszüntette a román kormány és a megállapodás értelmében engedélyt adott arra, hogy „a román állampolgárságú magyarok egy saját szervezetet is alkothattak közművelődési, gazdasági és társadalmi célkitűzéseikre”. Ez az alakulat volt a Magyar Népközösség. Idevonatkozó fejtegetéseit azzal végezte, hogy mindezt most már az; *Erdélyi Párt* mai helyzetére átvive, ezeket a multbeli kérdéseket itt felvetni, ez politikailag nemcsak meg nem engedett dolog, hanem árt is a mai magyar közéletnek.

A képviselőház másnapi ülésén, 1941 december 4-én **gróf Bethlen György** pártonkívüli erdélyi képviselő a napirend utáni felszólalásában ugyancsak a kisebbségi magyar politikával foglalkozott. Arra hivatkozott, hogy felajánlotta *gróf Bánffy Miklósnak*: zsürivel döntsék el, hogy az ő álláspontját, vagy *gróf Bánffy Miklós* állításait igazolják-e a multbeli tények.

Újra felszólalt *Pál Gábor* is és elismerte, hogy *gróf Bethlen Györggyel* együtt résztvett azokon a tárgyalásokon, amelyeken a román hatalommal szemben bizonyos követeléseket támasztottak. Hibáz-tatta azonban a Magyar Népközösség egyes irányítóinak politikai állásfoglalását.

Dr. Tusa Gábor újabb felszólalásában az elhangzott megjegyzésekre az *Erdélyi Párttal* kapcsolatosan, a következőkben válaszolt:

— Újból hangsúlyozom, hogy nekünk, *Erdélyi Pártnak*, ehhez a kérdéshez most közvetlenül itt a parlamentben nincs közünk. Ez már a múlté és majd a történelem fogja megítélni, hogy kinek volt igaza és kinek nem. *(Helyeslés, zaj.)* Éppen ezért *gróf Bethlen György* igen t. képviselőtársam egyéb ítéleteire és véleményére nem érzem magam jogosultnak válaszolni. *(Helyeslés a középén.)* De nem is gondolom, hogy ez az ügyszó tartozna. Mindenesetre köszönettel tartozom neki, hogy

ma személyes kérdésben felszólalt (*Úgy van! Úgy van! — jobbfelől*), mert így erre válaszolva elmondhatom, hogy nekünk, akik itt ülünk ma a parlamentben, egyetlen és kizárólagos célunk az, hogy a nemzeti összefogás mai nagy harcában ezt az egységet lelkiileg is megteremtjük. (*Helyeslés jobbfelől és a középén.*) Az a személyes differencia, amely az erdélyi magyarság két vezetője között fennáll (*gróf Bethlen György: Nincs, nem is volt soha!*), vagy helyesebben politikai nézeteltérés, semmi körülmények között sem lehet indok és semmi körülmények között sem használható fel arra, hogy ezt az egységet bármely irányban megtörje. (*Élénk helyeslés és taps a jobboldalon és a középén.*)